

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: de tijd van gaan is aangebroken: vraag is hoe?

Het begin van alles

Afgelopen jaar vond de periodieke raads- en daarbij behorende collegewisseling plaats. Vol ambities begonnen de gekozenen en benoemden aan hun uitverkoren werk (term van J.R. Thorbecke).

Hoewel het de bedoeling was om er de volle vier jaar voor te gaan, zijn er nu al raadsleden en wethouders die er om hen moverende redenen voortijdig een streep onder zetten.

Zij stappen uit het ambt. Dat doen zij door een brief te schrijven.

Het begin van het einde

De een schrijft naar de burgemeester, de ander naar de voorzitter van de gemeenteraad. Ook zijn er die hun brief sturen naar de gemeenteraad.

In die brief de mededeling dat na lang nadenken het moeilijke besluit is genomen om uit het ambt te stappen.

Met heel veel dank aan degenen die in het ambt blijven zitten.

Plus een datum ingang ontslag. Die mag zeker niet ontbreken.

Zonder datum geen ontslag. Zo wordt in het algemeen gedacht.

Niet dus! Want:

Een ontslagdatum is geen ontslagdatum

Grondregel bij ontslag van raadslid en wethouder is dat de datum van ingang daarvan in de Kieswet (voor het raadslid) en de Gemeentewet (voor de wethouder) is bepaald. En nergens anders. Dit is een wezenlijk onderscheid met de werknemer in loondienst.

Ontslagdatum raadslid: vooralsnog onduidelijk c.q. onbekend

Het raadslid dat ontslag neemt zonder in zijn brief een datum te noemen (en overigens gewoon in de gemeente blijft wonen) behoudt gewoon zijn functie. Dit duurt totdat de gemeenteraad de geloofsbrieven van zijn opvolger heeft goedgekeurd dan wel totdat het centraal stembureau heeft beslist dat geen opvolger kan worden benoemd.

Dit staat in artikel X6 van de Kieswet.

Het is de plicht en taak van de voorzitter van het centraal stembureau om binnen 14 dagen na ontvangst van de ontslagbrief een opvolger in de vacature te benoemen.

Zoals bekend, heeft degene die wordt benoemd in de vacature van raadslid een bedenktijd van 28 dagen. Als meerdere beoogd opvolgers die periode ten volle benutten, is duidelijk dat de vacature voorlopig niet kan worden vervuld.

Het raadslid dat ontslag heeft genomen blijft dus al die tijd gewoon lid van de gemeenteraad. Met recht op toezending van stukken, met recht om deel te nemen aan vergaderingen en stemmingen, met recht op betaling van vergoeding voor de werkzaamheden en onkostenvergoeding.

Raadslid noemt ingangsdatum in ontslagbrief

Nu de brief van het ontslag nemende raadslid waarin een datum ingang ontslag wordt genoemd. Bijvoorbeeld 1 februari 2019. Dan maakt dit raadslid het voor zichzelf nog moeilijker.

Artikel W1 lid 1, laatste volzin, van de Kieswet schrijft in dat geval voor dat de datum van 1 februari 2019 het startmoment voor de voorzitter van het centraal stembureau is voor de invulling van de vacature. Tot 1 februari 2019 moet de voorzitter van het centraal stembureau dus met zijn of haar duimen zitten draaien.

Vergeet dus dat tegen 1 februari 2019 van dat raadslid afscheid kan worden genomen. Geen feestgedruis. Geen toespraken. Geen cadeaus. Dat raadslid gaat wellicht nog de voorjaarsnota meemaken, tegen wil en dank.

Laat een raadslid dus geen datum ingang ontslag in zijn ontslagbrief noemen! En voor het geval hij dit wel doet en het alsnog wil herstellen, heeft artikel X2 lid 3 Kieswet de boodschap dat niet kan worden teruggekomen op een eenmaal ingediend ontslag. Weg = weg derhalve.

Ontslagdatum wethouder: onmiddellijk of na uiterlijk 1 maand

Ook de ontslag nemende wethouder schrijft een brief, en wel aan de gemeenteraad. Het ontslag neemt de wethouder zelf, de raad wordt erover geïnformeerd. De raad verleent dus geen ontslag! Tenzij de raad het vertrouwen in de wethouder heeft opgezegd.

Als dat vertrouwen is opgezegd én de wethouder neemt zelf geen ontslag, is het aan de raad om het ontslag te geven. Na opzeggen van het vertrouwen (beter bekend als “motie van wantrouwen”) gaat het ontslag (zowel genomen als gegeven) onmiddellijk in.

In alle andere gevallen treedt het ontslag onmiddellijk in (dus bij ontvangst van de ontslagbrief) dan wel uiterlijk na 1 maand. “Uiterlijk” daar artikel 43 lid 2 Gemeentewet de raad de ruimte biedt om binnen die maand een opvolgend wethouder te benoemen. Als die opvolger de benoeming aanneemt, is op dat moment het ontslag van de vertrekkende een feit. Dat kan dus ook binnen enkele dagen het geval zijn.

“Datum X” is een sprookjesdatum

Praktijk is, dat menig wethouder ontslag “per datum X” neemt. Die datum X moet de raad vooral en nadrukkelijk voor kennisgeving aannemen! Wat voor het raadslid geldt, geldt nagenoeg identiek ook voor de wethouder: als niet “onmiddellijk” ontslag wordt genomen is het na uiterlijk 1 maand. Een wethouder kan dus op 3 december 2018 geen ontslag nemen per 1 februari 2019. Dat ontslag gaat namelijk uiterlijk 3 januari 2019 in.

Ontslag tijdens tijdelijk ontslag of tijdelijk verlof: no way!

Zoals bekend, is in artikel X10 Kieswet het zwangerschaps- en bevallingsverlof plus het ziekteverlof van het raadslid geregeld. In de Gemeentewet is dit voor de wethouder geregeld in artikel 45 en volgende.

Waar het raadslid tijdelijk ontslag krijgt, heeft de wethouder verlof.

Het effect is hetzelfde: beiden zijn 16 weken buiten beeld. Na afloop van die termijn herleeft het raadslidmaatschap respectievelijk het wethouderschap “van rechtswege”.

Dat betekent dat betrokkene automatisch weer raadslid of wethouder is. En de tijdelijke vervanger daarmee buiten beeld verdwijnt.

Eerst het een, dan pas het ander

Dit betekent ook, dat het niet zo kan zijn dat (definitief) ontslag wordt genomen tijdens de periode van tijdelijk ontslag of verlof! Dat staat immers haaks op het van rechtswege herleven.

Eerst dient het raadslidmaatschap c.q. het wethouderschap van rechtswege te herleven, waarna het definitieve ontslag kan worden genomen.